

Felvidéki Híradó.

KÖZMŰVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, IPAR-, KERESKEDELMI ES KÖZGAZDASÁGI HETILAP
MEGJELENIK MINDEN VÁSÁRNAP.

Előfizetési árak:

Egész évre	4 ft
Fél évre	2 „
Negyed évre	1 „

Felolós szerkesztő:

Fehér János. Főmunkatárs:
Révész Lajos.

Kiadóhivatal: a turóc-szt.-martoni „Magyar Nyomda”.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előzetesek a kiadóhivatalra címezve Turóc-Szt.-Martonba küldendők.

Magánhirdetések legutányosabban, árszabály szerint.
Hivatalos hirdetések díja: 100 szög 2 ft. ezentúl minden megkezdett szög 50 kral (több).
Lapunk számára hirdetések elfogad a „Reuter ügynökség és a Magyar Távir. Iroda” hirtelét íródják Budapest, Gránatos-utca 1. szám.

Közegészségügyünkről.

Bekics Gusztáv, a nagyírú publicista, az írja egy a kormányhoz közelálló napilap vezércikkében: »Macaulay azt mondta, hogy Anglia lelkiismerete minden hetedik évben fellázad, s akkor nagy erkölcsi tisztogatást és súrolást végez, hogy ismét 7 évre elaludjék. Magyarország a rossz közegészségügy miatt évenként történik felháborodás a belügyi költségvetés tárgyalása alkalmával. Ekkor aggodalmak nyerne kifejezést, míg végre a megnagyuntatók jutnak érvényre — és egy éven át az így ismét pihen.»

Közegészségügyünkkel politikusaink legkevésbé foglalkoznak. Mig künn az életben mindenki az orvoshoz akar érteni, ott az országgyűlés termében — a hol az ország mindenféle bajainak orvoslásáról van szó — a közegészségügy egy »noli me tangere«. Hisz közismert dolog mily fontos tényező az állategészségügy, mily figyelemre méltatik ez, mily áldozatokat hozunk ennek javítására — a közegészségügy rovására. Nem csoda! Ott finánciális károkról van szó, itt csak — emberekről.

Nyugat-Európa népei közt Magyarországon a halozási arány a legnagyobb, és e tekintetben Budapest a világ összes fővárosai közt első helyen áll. A születések számát tekintve a harmadik helyen állunk, de a nagy halozás okozója, hogy félj se gyarapszunk úgy, mint a nyugat többi népei. Angol- és Franciaország a jó közegészségi viszonyoknak köszönheti nagyságát, — Törökország romlását pedig a rossz higiéniai viszonyok okozzák. Régi államtudományi axioma, hogy csak egészséges emberek, jó közegészségi viszonyok teszik az államot nagygyá, erőssé.

A közegészségügy a legújabb időkig kormányaink mostohagyermeké volt. Minden évben beszéd tárgyat képezte a közegészségügy a parlamentben, hogy ezután egy évre újra feledésbe menjen. Hieronymi volt az első, ki több jó akarat mint szakértelemmel kezébe

vette az egészségügy elhanyagolt ügyét, — de egynehány rendelettel eltekintve minden a régénél maradt.

Most úgy látszik, egy jobb kor hajnala virradt közegészségügyünkre. Két év óta nagyon sok történt e téren. Nem mondhato az pusztá véletlennek, hogy a mostani budgetvita alkalmával épp a kormánypárt tagjai voltak azok, a kik szónyegre hozták a közegészségügyet, nem mondhato azt se pusztá véletlennek, hogy ez alkalommal a közegészségügy oly beható megbeszélés tárgyat képezte, és semmikép se kicsinylendő Bekics Gusztáv említett cikke. Bekics a kormány pennája. Az ő cikke ily lapban félj hivatalos jelleggel bír. Épp ezért tartom oly fontosnak, tartom fordulópontnak ez időt közegészségügyünk történetében.

A közegészségügy a mostani viszonyok között a köröris vállain nyugszik. Az 1876-ik XIV. t.-c. intenciói szerint a körörisi állások azért szerveztettek, hogy legyenek orvosok a legelhagyottabb vidéken is, hogy az orvos igénybevétele a jobbmódonak is csekély áldozatába kerüljön — innen a szegénytelen hárdartások, — hogy a szegényeket ingyen gyógykezelje és mellesleg végezze a higiéniai szolgálatot.

Minő befolyással van egy köröris az egészségügyi viszonyokra, mutatja egy később közzendő statisztika, a melyből kiűnik, hogy a 7 éven alóli gyermekek halozása 10—12 %-kal csökkent, a mióta köröris van olyan vidéken, a hol ezelőtt orvos nem volt. Csökken dacára annak, hogy a 7 éven alóli gyermekek törvény által kötelezett gyógykezelése keresztülvive nics. Hát ha még . . . !

Ha egyebet sem ért el a köröris mint ezt — akkor is teljesen megállta helyét, akkor is nagy szolgálatot tett a hazának. A higiéniai főtevése a halozás csökkentése, különös figyelemmel a gyermekek halandóságára. Közegészségi törvényünk messzehatón intézkedik a kisdetek kötelező gyógykezeléséről s hivatalos a halozást a minimumra redukálni. A

belügyminiszteri rendeletek nagy száma szabályozza a bábaügyet, melynek célja egyrészt az anyának, másrészt a kisdeteknek a kellő ápolást biztosítani. Törvényünk követi a csemete növést, születésétől kezdve gondozni, ápolni akarja, nehogy ápolás hiányában elfonnyadjon tönkremenjen. De ez intézkedések mind csak papíron vannak, s a végrehajtásuk körüli lanyhaság matematikussá teszi az egész közegészségügyi ténykedést.

Meg van nehezítve a keresztülvitel egyrészt az által is, hogy szegény betegeknek az állam számlájára gyógyszereket kiszolgáltatni többé nem lehet, és törvényhatóságunk az ígért kiveteles engedélyezés iránt a belügyminiszterhez még nem fordult, miattal az az anomalia keletkezett, hogy a községek a szegény betegek gyógyszereinek fizetését csakis a legvégső esetben — koldusoknál — állalják magukra. Szegény parasztunk az ingyen gyógyszer jólételeményétől meg lévén fosztva, az ingenes orvosi segély dacára gyermekének a gyógyszert meg nem csinálhatja. Megfelelt a törvénynek — ott a hol követelik, — hivatta az orvost, a halottkém előtt igazolja magát a vénnyel.

Korántsem tekintem ezt közegészségügyünk panacéjának, de egy nagyléps volna a javuláshoz. A gyökeres reform csakis az államosítástól várható, mikor is a közegészségügy közkatonája, mint az állam hivatalnoka, sokkal inkább képes lesz az állam intézkedéseinek érvényt szerezni, különösen ha államosítás esetén a végrehajtás is az államot és nem a községet vagy plane az egyeseket fogja illetni. Mert epp ez volt a köröris eddigi működése meddőségének a főoka. Független helyzete a községektől, a mikből fizetését húzta, — független helyzete az egyesektől, a kiktől él, kezét megkötötték, működését megbénították. Csakis független hivatalnok fel lehet meg teljesen a rá bízott feladatnak.

Dr. K. M.

A „FELVIDÉKI HIRADÓ” TÁRCAJA.

A városszony panasza.

A strecsnói várban
Van egy kis kápolna,
Itt hangzott imája
Egy jámbor asszonynak.
Bosnyák Zsófiának
— Ez az asszony neve —
Volt a kis kápolna
Legkedesebb helye.
Mikor késő este
Vérce, varju elül,
És az éjnek leple
A váron elterül:
A kis kápolnában
Lenge női alak
Holdszótte ruhában
Zokogva mond panaszt:
— Én uram, istenem,
Mit vétettem nagyot,
Hogy szegény tettem?
Pihenni nem hagyod?
Babonás népeknek
Vagyok a prédája;
Óh, mért nem temetnek
El a csendes sírba? —

Jámbor városszonynak

Köborló szelleme,

Térjél nyugalomra

Bajodat feledd!

Nagyobb a mi bajunk,

Óh, szászorta nagyobb,

A kik még itt lakunk

E zordon sírhalmom.

97. II. 18.

Bánfi János.

A boldogságot ki kell kűzdeni.

— Irtá: Havas Zsigmond. —

— A „Felvidéki Híradó” eredeti tárcaja. —

Lázás munka folyt már kora reggel óta Fejes Ódon hazánál. Nagy takarítás, nagy átalakítás, bútorok ide-oda illesztése, padlómozolás, meg sok minden; a mi csak szükséges ahhoz, hogy egy szokatlanul nagy társaság kellőképen fogadható legyen. A munkában maga a ház úrnője jár elől jó példával, nagy segítségére van Berta leánya, ki már napok óta izgatottan készült a fogadásra. A konyhából sürgés-forgás, sester-gés zaja hallatszik. A kép teljes: itt legalább is lakodalomra készülnek. Pedig nem arra.

Fejes Ódon egyike a főváros jobb módú hivatalnokainak. Hivatalában buzgó, lelkiismeretes; állandó kedvelte főnökének. Otthon példás családapa, ki családjaért kész feláldozni nyugalmát, mindenét. Gyermekeit kimondhatatlanul szereti és soha sem mulaszt el alkal-

mát, midőn nekik örömet szerethet. Gyöngéd szeretettel nevelte őket és büszkén valija, hogy ő kizárólagos nevelőjük.

Csöndes családi életet élve multak el az évek. A leányok felnőttek és elkeresztelt az idő, midőn a társadalmi szokások szabványai szerint gyakorlatilag is meg kellett tanulniok, hogy az ember nemcsak önmagának vagy családjának van teremtve, hanem forognia kell társaságokban, mozognia más emberek között is, hogy e mozgás közepette kifejlődhessek hajlama élethivatásának betöltéséhez.

Fejes Ódon, mint józan gondolkodó családapa, ezt belátta és csakhamar kész volt tervével. Közölte is családjával és ez az elhatározás idézte elő a nagy élelenségét.

Berta izgatottan gondolt a nagy napra, a melyen az első táncóra örömeit fogja élvezheti. Első esőt, midőn nagyobb társaságot lathat maga körül és örömebe, melyet a változás előidézett, belevegült a félelem is, mely igen gyakran aggasztotta a miatt, fog-e tudni a nyüzsgő körbe beilleszkedni? A képzelt varázscsete szépnek, szemkapraztatónak festette a jövőt és az álmatlan éjszakák szorosan összefüggnek e tárgygal. Hat ki ne emlékeznek ezekre az érzésekre, melyek szüntelenül kísérik az embert, érzelmi világában szédületes gyorsasággal áprlyt és dagalyt: mondhatatlan telelmet és túlaród örömet kelte? Kinek ne volna élénk emlékezetében az izgatottságnak minden tagját átjáró érzete, melyet az első táncóra közeledése benne

csikos, kockázott, mintázottak, damasztot stb (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban stb) a megrendelt postabér és vamentesen a hazhoz szállítva és mintakal postafordultával küld: **Hennberg G.** (cs. k. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** — Svájca címzett levelekre 10 kros és levelezőlappokra 5 kros bétyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztettek. 1

205. sz. 1897. hagy.

Hirdetmény.

Néhai Kozol Mihály és György volt ivánköfalvi lakosok, 1893. évi szeptember hó 19-én és 1875. évi február 22-én végrendelet hatrahagyása nélkül elhalt örökhatály hagyatéka ügyének tárgyalására határnapul 1897. évi július hó 1-ső napjának délelőtti 10 óráját tűzöm ki irodámba, mely határnapra a hagyatékbán érdekeltnek mutakozó de ismeretlen helyen távol levő Dibak Andrást e hirdetmény útján elő hozzáadással idézem meg, vagy abban az esetben, ha a tárgyalással személyesen vagy meghatalmazott által meg nem jelenik: a tárgyalást a részére a gyámhatóság által kinevezett gondnokkal fogom megtartani és hogy perre utasítás esetében — az a mennyiben képviselőtől nem gondoskodik — ez a gondnok fogja képviselni.

Turóc-Szl.-Márton, 1897. évi március hó 20-án. Galanda Samu, kir. közjegyző.

723. sz. tk. 1896.

Arverési hirdetményi kivonat.

A zníóváraíjai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közírré teszi, hogy Halgas György vegrehajtatónak Halama György vegrehajtatást szenvedő elleni 250 frt tökékövetelés és jár. iránti vegrehajtatási ügyében a bbányai kir. törvénysek (a zníóváraíjai kir. járásbíróság) területén levő Haj községben fekvő a 46 sz. tkjben A 11—2, 4—7, 10—11. sorsz. alatt foglalt A 1. alatt Halama György nevén álló ingatlan felezésére 324 frt kikialtási árban, továbbá a háji 130. sz. tkjben A 1. sor-szám alatt foglalt B 1. alatt Halama György nevén álló ingatlanra 96 fr. kikiáltási árban s végül a háji 184. sz. tkjben A 1. sor-sz. alatt foglalt B 30. alatt 1/200 részben Halama György nevén álló ingatlanra 25 krajczárban ezennel megállapított kikialtási árban az arverést elrendelte.

és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1897. évi április hó 10-ik napján d. e. 10 órakor Haj község hazában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alól is eladtnak fognak. Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsarának 10%-át vagyis 32 frt 40 kr. 9 fet 60 becsarának 10%-át vagyis 32 frt 40 kr. 9 fet 60 krt, és illetve 3 krt készpénzben, vagy az 1881: LX t.c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, a vagy az 1881: LX. t.c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kialakított szabályszerű elismervény átsegültatni.

Kir. Járásbíróság mint tkvi hatóság Zníóváraíjan, 1896. évi december hó 10-én.

Dr. Bedő Béla, kir. albiró.

Alapított 1858.

BUDAPESTI SZIVATTYU- ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

(ezelőtt WALSER FERENC)

BUDAPEST, VI. ker., Külső váci-ut 45. sz.

Sürgöncim: SZIVATTYUGYÁR BUDAPEST.

GYÁRT:

mindenfélé gőzgépet, Schmidt-fele forrgőzmotorokat (40% szénmegtakarítás), petroleum- és benzínmotorokat. Keretfűrészeket, kőfűrészeket és csertörőket. Gőzkazánokat, előmelegítőket, tartányokat. Hidakat és egyéb vasszerkezeteket. Mindenféle szivattyukat gőz-, szij- és kézi hajtásra, valamint villamos üzemre. Artézi kutfelepitményeket vasból tűzfecskendőköt és vízszállítókat, tüzelőszági felszerelési tárgyakat. Köztisztasági szereket, öntözökocsikat, sarkaparó és sprőgépeket, hőekéket és uthengereket. Egészségügyi szereket, mint gőzfertőtlenítő készülékeket és teljes fertőtlenítő telepeket pócegödör tisztító készülékeket. Vas- és ércöntvényeket, harangokat. Keményöntésű acélfelületű tűzrostélyokat egyenes és kigyóalakban, valamint polygon rostélyokat.

LÉTESIT: vízműveket, csatornázásokat, vízvezeték és légszeszerendezéseket, központi fűtéseket.

— Árjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve küldetnek. —

Valódi brünni posztó-szövetek

Valódi (frt 3-10 jó minőségű egy férfi-böltönyre) (frt 4-10 jó minőségű) (frt 4-80 jó minőségű) (frt 6— jobb minőségű) (frt 7-75 finom elegendő 3-10 m.) (frt 9— legfinomabb szelvény) (frt 10-50 kiváló finom)

Egy fekete szalonöltönyre való szelvény ára 10 frt. Felöltő-szövet, loden, peruvien, doskiung, allami és vasuti tisztviselőknak való szövetek, legfinomabb kamgarn, cheviot stb. gyári árakon küld a legjobb hírnévnek örvendő

Kiesel-Amhof posztó gyári raktár Brünnben.

Minták ingyen. Mintákú kiszolgálás. Figyelem ez tetés! A t. cz. közönség figyelméztetik, hogy dírek vásárlásánál a szövetek sokkal olcsóbbak, mint a közbenjárók által rendeltek. A brünni Kiesel-Amhof cég valamennyi szöveteket valódi gyári árakon küld, a privát-vevőket oly nagy mérvben terhelő, a gyarak által a szabónak nyújtott árengedmény felszámítása nélkül.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves hásziser ellentáll az 145 megpróblálásnak, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsöléseknek alkalmaztatik közvényenél, oszánál, tagazagattásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzsölésnek is mindig gyakraiban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakrai Horgony-Liniment olaszországban nem titkos szer, hanem igazi népszéru hásziser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerüzletben készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosan legyünk, mert több kisebbbirtokú utántart van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjeggyel és Richter czéggjegyzés nélkül mint nem valódi utasítás vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és k. udvari szállítók, RUDOLSTADT.

!!! Kitünő padló-máz !!!

puha padlóra.

Linoleum padló-zománc

3 árnyalatban

Eisenstädter testvéreknel Bécsben.

Teljesen használatra kész, csinos és a célnak megfelelő 1 kilós dobozokban.

Linoleum padló-zománc egy óra alatt megszarad, pompás fényű, sima és repedésektől ment marad.

Linoleum padló-zománc közvetlenül a dobozból r.azolható fel.

Linoleum padló-zománc használatra sokkal olcsóbb, mint a többi padló-fénymaz.

Kapható minden nagyobb festék- és gyogyarú-üzletben.

Kapható: **Fischer Adolf, Gräber Miksa és fia** és **Soltész L.** úrnál.

Hi isszik Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kávét?

„Egyre be jó!”

Mindenki a ki félti az egészségét és mégsem akar lemondani a kávé meg szokott kellemes élvezetéről. Mert a Kathreiner-kávé hozzáfetése által elvész az idegizgató bakbávének általános ismert és rendes használatnál annyira egészségrontó hatása. *****

Mindenki a kinek egészségét valami megromtotta. Különösen ideg- s gyomorbántalmakban szenvedőknél sok ezer esetben a legégszesebb és a legkönnyebben megemészthető itálnak bizonyult a tiszta Kathreiner-kávé. *****

Minden asszony és gyermek, a kinek gyöngye szervezetre különösen jótékony hatással van a tápláló Kathreiner-kávé s a kik kellemes, enyhe íze miatt, ugy bakbávével keverve, mint tisztán nagyon szeretik. *****

Mindenki a ki a háztartásban takarékos, de izletes és a mellett égszese kávéitall mégsem akar magától megvonni. Takarékosági szempontból is ajánlható a Kathreiner-kávé, akár bakbávéval vegyítve, akár tisztán.

A Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kávé valóban égszégi és csaiádi kávé, a mely szemekben a legjobb malatából készüli; a bakbávé kedvelt izet a Kathreiner-féle gyártási mód adja meg neki, a mely a leghiresebb szaktektintélyektől elismerve, minden móvél államban tért hódított. Csak a Kathreiner-kávé egyesitl magában a bakbávé kellemesen ingerlő izet és a maláta-kávének égszese, orvosilag elismert és megerősített előnyeit. *****

Kérelem:

Tévedések és megkárosodás kikerülése végett bevásárlás alkalmával tessék jól vigyázni az eredeti dobozra, a melyen ez a felírás van **Kathreiner.**

Az olyan csomagban, a melyen nincs rajta a Kathreiner név, hamisított kávé van.